

Titelgegevens / Bibliographic Description

Titel	De uitgave van Binnings 'Predikation' (1690 en 1696): de rol van Johannes Boekholt en Reinier van Doesburg / J.B.H. Alblas.
Auteur(s)	Alblas, J.B.H.
In	<i>Documentatieblad Nadere Reformatie</i> , 18 (1994), no. 2 (Najaar), p. 159-160.
Copyright	2006 / J.B.H. Alblas SSNR Claves pietatis.
Producent	Claves pietatis / 2007.08.08; versie 1.0
Bron / Source	Onderzoeksarchief / Research Archive Nadere Reformatie
Website	Sleutel tot de Nadere Reformatie
Nummer	B97005914

De digitale tekst is vrij beschikbaar voor persoonlijk gebruik, voor onderzoek en onderwijs. Respecteer de rechten van de rechthebbenden. Commercieel gebruik is niet toegestaan.

The digital text is free for personal use, for research and education. Each user has to respect the rights of the copyright holders. Commercial use is prohibited.

Het 'Onderzoeksarchief Nadere Reformatie' bevat digitale documenten over het gereformeerd Piëtisme en de Nadere Reformatie in Nederland tot 1800. Het is doorzoekbaar met de 'Bibliografie van het gereformeerd Piëtisme in Nederland (BPN)' op de website 'Sleutel tot de Nadere Reformatie'.

The 'Research Archive Nadere Reformatie' contains digital documents about reformed Pietism and the Nadere Reformatie in the Netherlands until 1800. These can be retrieved by searching the 'Bibliography of the reformed Pietism in the Netherlands (BPN)' database at the 'Sleutel tot de Nadere Reformatie' website.

DE UITGAVE VAN BINNINGS *PREDIKATIEN* (1690 EN 1696): DE ROL VAN JOHANNES BOEKHOLT EN REINIER VAN DOESBURG

J.B.H. Alblas

Recentelijk heeft de Afdeling Oude Drukken van de Bibliotheek van de Vrije Universiteit op een veiling beslag weten te leggen op wat in de catalogus terecht een zeldzaam werkje wordt genoemd¹.

Op het eerste gezicht lijkt het te gaan om een reguliere uitgave van *Predikatiën* van de jonggestorven Schotse predikant Hugh Binning. De uitgever is Reinier van Doesburg en het jaar van uitgave is 1696. Het door de Vrije Universiteit verworven exemplaar is hoogstwaarschijnlijk uniek; andere exemplaren zijn mij althans niet bekend.

De veilingcatalogus geeft aan dat het boekje niet in Van der Haars *From Abbadie to Young* voorkomt. Dat is niet helemaal juist. De uitgave van R. van Doesburg staat er inderdaad niet in, maar wel vermeldt Van der Haar een uitgave van 1690 met de aan het Engelse origineel ontleende titel *De Waare Gemeenschap met God*². Dat is een verwarrende titel, want de werkelijke Nederlandse titel blijkt *Predikatiën* te zijn, zoals Van der Haar trouwens zelf in een noot aangeeft. De uitgave van 1690 was de eerste Nederlandse editie van dit door Jacobus Koelman vertaalde en in 1671 in Engeland voor het eerst uitgegeven werk. De man die verantwoordelijk was voor de Nederlandse uitgave is de Amsterdamse boekverkoper Johannes Boekholt.

Zoals gezegd, lijkt de editie die de Rotterdammer Reinier van Doesburg zes jaar later op de markt bracht een reguliere nieuwe druk van het werk. Maar vergelijking met de Boekholt-uitgave toont onomstotelijk aan dat het aandeel van R. van Doesburg in de nieuwe uitgave minimaal is geweest³. Hij heeft het boekje alleen maar in een nieuw jasje gestoken door de titelpagina van Boekholt te vervangen door een van hemzelf. De editie van 1696 is daarmee geen reguliere nieuwe druk, maar slechts een titeluitgave van de editie 1690. Het opvallendste element van de nieuwe titelpagina is een door Jan Luyken ontworpen titelvignet met het onderschrift: *Sermo dei ignis in extinguibilibus*. (Het Woord van God is een onblusbaar vuur)⁴.

-
1. De veiling werd op 14 december 1993 bij Ton Bolland te Amsterdam gehouden. Het catalogusnummer van het boekje was 1536. In de UBVU heeft het het boeknummer XI 06919 gekregen. Aan het exemplaar ontbreken de bladzijden 383 en 384.
 2. J. van der Haar, *From Abbadie to Young*, Veenendaal 1980, 16 nr. 214.
 3. Voor de Boekholt-uitgave zie: J.B.H. Alblas, *Johannes Boekholt (1656-1693): The First Dutch Publisher of John Bunyan and Other English Authors*, Nieuwkoop 1987, 427-428. De UBVU bezit twee exemplaren van deze uitgave.
 4. Voor een beschrijving van dit vignet zie: J.B.H. Alblas, 'De vroege drukgeschiedenis van Thomas Shepard's *De ware bekeeringe*', in: *Documentatieblad Nadere Reformatie*, VIII (1984), 19 en 24.

Elders heb ik bij de beschrijving van de contacten tussen Reinier van Doesburg en Johannes Boekholt aangegeven hoe de eerste bij de veiling van het fonds van zijn Amsterdamse collega in 1694 en 1695 een aantal titels uit dat fonds moet hebben verworven. Ik heb daarbij ook laten zien hoe Van Doesburg aantoonbaar drie uitgaven van Johannes Boekholt en twee weliswaar niet door Boekholt gepubliceerde maar wel door hem verkochte titels van een nieuwe eigen titelpagina heeft voorzien⁵. In alle vijf gevallen is het jaar van de Rotterdamse titeluitgave 1696 en steeds siert het bovengenoemde vignet van Jan Luyken de titelpagina. Het gaat om de volgende uitgaven. In de eerste plaats een ander werkje van Hugh Binning, *Ettelyke Gronden van de Christelycke Religie*, waarvan Boekholt in 1685 een editie had uitgebracht. Vervolgens *Christus de Wegh* van John Brown, waarvan Boekholt in 1686 een editie het licht had doen zien. In de derde plaats betreft het de in 1692 bij Boekholt uitgegeven anonieme *Zielsverlustiging*. De twee niet door Boekholt zelf uitgegeven werkjes zijn het eerste deel van de *Brieven* van Samuel Rutherford (Abraham Boekholt, 1687) en *De Ware Bekeeringe* van Thomas Shepard (W. Clerck, 1683). Ik heb destijds de mogelijkheid opengelaten dat Van Doesburg in 1696 nog andere uit het fonds van Boekholt verkregen titels op dezelfde manier onder de aandacht van het publiek heeft willen brengen. De titeluitgave van Binnings *Predikationen* bewijst de juistheid van dit vermoeden en vormt een hernieuwde bevestiging van de betrekkingen tussen Johannes Boekholt en Reinier van Doesburg.

MR. HUGO BINNING'S
PREDIKATIEN,

Over dese Leetren

1 Johannis I. en 1 Johannis II: v. 1, 2, 3.
als mede over Deut. XXXII: v. 4, 5.
Psal. LXXIII: v. 28.

Vertaalt door

JACOBUS KOELMAN,

Dienaar des H. Evangeliums.

Hier is bygeboegt een

VOORREDEN,

Van de oprechte Liefde tot den Hee-
re Jesus.

AMSTERDAM;
By JOANNES BOEKHOLT, Boek-
verkoopster in de Oude-ster 8

MR. HUGO BINNING'S
PREDIKATIEN

Over dese Leetren

1 Johannis I. en 1 Johannis II: v. 1, 2, 3.
als mede over Deut. XXXII: v. 4, 5.
Psal. LXXIII: v. 28.

Vertaalt door

JACOBUS KOELMAN,

Dienaar des H. Evangeliums.

Hier is bygeboegt een

VOORREDEN,

Van de oprechte Liefde tot den Heere
Jesus.

Rotterdam;
Tot ROTTERDAM,
By REINIER van DOESBURG, Boekver-
koopster in de Waarheyt. 1696.

5. Alblas, *Johannes Boekholt*, 192-195 en 197-201.